

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΘΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΙΑΛΟΓΩΝ ΣΗΜΕΡΑ

του Σεβ. Μητροπολίτου Αττικής κ. Παντελεήμονος

Συμπεράσματα

- 1.- Οί Θεολογικοί Διάλογοι ανεξαρτήτως από τίς κατά καιρούς διατυπούμενες επιφυλάξεις γι'αυτούς από έκκλησιαστικούς κύκλους και τήν θετική ή αρνητική αξιολόγησή τους, αποτελούν σημαντικό ὄργανο προσεγγίσεως και συνεργασίας τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καί Ὁμολογιῶν, πού τήν ἀναγκαιότητά τους καθιστοῦν ὄλο καί περισσότερο ἐπιτακτική μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου οἱ παγκόσμιες κοινωνικές ἐξελίξεις καί τήν βιώνουν ἐνσυνείδητα οἱ Χριστιανοί.
- 2.- Οἱ κατά τόπους Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες συμμετέχουν στούς Θεολογικούς Διαλόγους μέ συντονιστικό τό ρόλο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί μέ συνείδηση τοῦ χρέους τῆς ὁμολογίας καί μαρτυρίας τῆς ἀνόθευτης καί ἀκίβδηλης χριστιανικῆς πίστεως καί τῆς δυναμικῆς προβολῆς της στόν ἀνά τήν Οἰκουμένη Χριστιανικό κόσμο. Ἡ συμμετοχή τῆς Ὁρθοδοξίας στούς Διαλόγους μέ τούς Ἐτεροδόξους ἀποτελεῖ, ἄλλωστε, συνέπεια πρὸς τήν ἰστορία καί τήν παράδοσή της, ἀφοῦ ὀλόκληρη σχεδόν ἡ συνοδική καί πατερική γραμματεία εἶναι, σέ τελευταία ἀνάλυση, διάλογος μέ τούς αἰρετικούς καί σχισματικούς, μέ σκοπό τήν μεταστροφή τους στήν ὀρθή πίστη.
- 3.- Τούτη ἡ Μαρτυρία τῆς Ὁρθοδοξίας ἀπό μέρους τῶν κατά τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πού συμμετέχουν στούς Θεολογικούς Διαλόγους γιά νά εἶναι πειστική πρέπει νά εἶναι ὁμόθυμη καί δυναμική, χωρίς ἐσωτερικές διχογνωμίες, ἀνταγωνισμούς καί ἰδιοτελεῖς σκοπιμότητες. Γι' αὐτό εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἡ προετοιμασία καί κατάρτιση τῶν Ὁρθοδόξων Ἀντιπροσωπειῶν σέ κοινές προπαρασκευαστικές γιά κάθε Διάλογο διασκέψεις καί ὁ καθορισμός τῆς γραμμῆς πλεύσεως μέ συνοδικές ἀποφάσεις καί ὁδηγίες, πού θά εἶναι ὑποχρεωτικές γιά ὅλες τίς ἀντιπροσωπεῖες πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ θλιβεροῦ φαινομένου τῶν διαφωνιῶν μεταξύ τῶν Ὁρθοδόξων Ἀντιπροσωπειῶν, ἀλλά ἀκόμη καί τῶν μελῶν τῆς ἴδιας Ἀντιπροσωπείας, πού μᾶς ἐκθέτει στά ὄμματα τῶν συνομιλητῶν μας τῆς ἄλλης πλευρᾶς.
- 4.- Ἰδιαίτερη προσοχή πρέπει νά δίδεται στήν ἐπιλογή τῶν μελῶν τῆς Ἀντιπροσωπείας κάθε Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Πρέπει νά εἶναι πρόσωπα μέ πλήρη θεολογική κατάρτιση καί βαθειά γνώση τῶν συζητούμενων σέ κάθε Διάλογο θεμάτων, μέ εὐχέρεια στίς χρησιμοποιούμενες στούς Διαλόγους ξένες γλώσσες, μέ διαλεκτική ἰκανότητα καί ἤρεμο καί ὄχι ἐριστικό καί ὀξύθυμο χαρακτήρα.
- 5.- Ἡ εἰλικρινής καί ὑπεύθυνη πληροφόρηση τοῦ Ὁρθοδόξου ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος ἐπὶ τῆς πορείας τῶν διαφόρων φάσεων καί σταθμῶν τῶν Θεολογικῶν Διαλόγων, καθὼς καί ἐπὶ τῶν ἐκδιδόμενων κοινῶν κειμένων συμφωνίας ἢ καί διαφωνίας εἶναι ἐπιβεβλημένη καί ἀναγκαῖα ποιμαντική ἐνέργεια, ἀφοῦ, ἄλλωστε, τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας ἔχει, σέ τελευταία ἀνάλυση, τό ἀναφαίρετο δικαίωμα νά κρίνη τὴν ἀποδοχή ἢ τὴν ἀπόρριψη οἰουδήποτε ἀποτελέσματος τῶν Διαλόγων. Δυστυχῶς ἕως σήμερα δέν ὑπάρχει ἐπαρκῆ καί ὑπεύθυνη πληροφόρηση οὔτε τοῦ λαοῦ, οὔτε τοῦ κλήρου, μὴδὲ τῶν Ἱεραρχῶν ἐξαιρουμένων ἐπὶ τῆς πορείας τῶν Θεολογικῶν Διαλόγων. Αὐτὴ περιορίζεται μόνο στόν κύκλο τῶν ἐξειδικευμένων προσώπων καί ἡ πληροφόρηση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος, ὅταν κάποτε γίνεται, ἐπιχειρεῖται ἀπὸ ἀνεύθυνους κύκλους καί μάλιστα γίνεται ἐπιλεκτικά, ἀνάλογα μέ τίς ἀντιλήψεις τους.
- 6.- Οἱ Θεολογικοί Διάλογοι ἔχουν διανύσει ἕως σήμερα μακρὸ δρόμο μέ πολλά στάδια καί ἡ πορεία τους στό μέλλον προβλέπεται μακροχρόνια μέ ἀκόμα περισσότερα στάδια, ὥσπου νά καταλήξουν σέ θετικά ἢ ἀρνητικά ἀποτελέσματα. Ἐπομένως δέν πρέπει κάθε στάδιο αὐτῆς τῆς πορείας νά ἐκλαμβάνεται ὡς ἐξάντληση τῆς ὅλης διαδικασίας, ὅπως γίνεται συχνά ἀπ' ἐκείνους πού εἴτε ὑπερεκτιμοῦν τοὺς Διαλόγους ἀπὸ ὑπερβολικὴ αἰσιοδοξία, εἴτε τοὺς ἐπικρίνουν ἀπὸ ὑπερσυντηρητισμό.
- 7.- Ἡ συμμετοχή καί παρουσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στούς Θεολογικούς Διαλόγους ἔχει ἰδιαίτερη βαρῦτητα καί σημασία. Διότι ἡ Ἐκκλησία μας περικλείει στούς κόλπους της ἀξιόλογους θεολόγους διαχριστιανικοῦ κύρους καί ἀναγνωρίσεως, εἶναι ἐλεύθερη ἀπὸ πολιτικές καί ἄλλες ἐπιρροές καί σκοπιμότητες, ἔχει τὴν δυνατότητα καί τὴν ἰκανότητα νά συλλαμβάνη τίς εὐαίσθησιες καί νά ἐνντίζεται τὴν φωνὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος σὰ θέματα τῆς πίστεως καί ἔχει μεγάλο κύρος μεταξύ τῶν Ὁρθοδόξων

Ἐκκλησιῶν. Συχνά ἡ φωνή τῶν Ἀντιπροσώπων τῆς ἀσκεῖ καταλυτική ἐπιρροή, τόσο στούς Θεολογικούς Διαλόγους, ὅσο καί στίς Προπαρασκευαστικές Διορθόδοξες Διασκέψεις. Ἡ ἀπουσία τῆς εἴτε γιά λόγους διαμαρτυρίας ὅπως π.χ. ἀπό τήν Ὀλομέλεια τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς στό Βalamand τοῦ Λιβάνου, εἴτε γιά ἄλλους λόγους ἀπό Διαλόγους, ἀποδυναμώνει τίς θέσεις τῆς Ὀρθοδόξου πλευρᾶς καί ὀδηγεῖ σέ δυσάρεστα ἀποτελέσματα. Γι' αὐτό εἶναι ἀναγκαῖο καί ἐπιβεβλημένο νά μετέχει στούς Θεολογικούς Διαλόγους μέ αὐστηρά ἐπιλεγμένους ἐκπροσώπους, ἀκόμη καί ὅταν διαφωνεῖ, γιά νά δίδῃ τήν μαρτυρία τῆς καί νά ἐπηρεάζῃ τίς ἀποφάσεις.

Μακαριώτατε Πρόεδρε,
Σεβασμιώτατοι Ἀδελφοί καί Πατέρες,

Τελειώνοντας τήν Εἰσήγησή μου φρονῶ ταπεινῶς ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, μοναδική ταμιουῆχος τῆς Χάριτος, κάτοχος καί θεματοφύλακας τῆς Ἀληθείας στήν ἀποστολική τῆς πληρότητα καί γνησιότητα δέν ἔχει τίποτα νά φοβηθῇ ἀπό τό ἄνοιγμα καί τήν στροφή τῆς πρὸς τούς Ἐτεροδόξους. Ὀφείλει νά δῖνῃ τήν μαρτυρία τῆς καί νά προβάλῃ πρὸς ὅλους τήν Ἀλήθεια τῆς πίστεως συνεπῆς πρὸς τήν Οἰκουμεικότητά τῆς. Ὁ σύγχρονος Χριστιανικός κόσμος καί ὄχι μόνον αὐτός, ἔχει ἀνάγκη ἀπό αὐτό τό ἄνοιγμα τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἡ ἐσωστρέφεια, ἡ ἐγωϊστική αὐτάρκεια, ἡ μισαλλοδοξία εἶναι καταστάσεις νοσηρές καί ξένες πρὸς τήν λυτρωτική ἀποστολή τῆς. Ἄν νομίζουμε ὅτι προβάλλοντας στόν ἐκτός τῆς Ὀρθοδοξίας κόσμο τήν Ἀλήθεια θά τήν νοθεύσουμε, τότε μειώνουμε τήν ἀποτελεσματικότητά τῆς, ὑποτιμοῦμε τήν ἀντοχή τῆς, ἀδικοῦμε τήν ἴδια τήν Ἀλήθεια, γιατί, ἄς μή ξεχνοῦμε, ὅτι χαρακτηριστικό γνώρισμά τῆς εἶναι ἡ ἀντοχή ἀπέναντι σέ κάθε τι πού δέν εἶναι ἀληθινό. Δέν εἶναι εὐθραυστη ἡ Ἀλήθεια. Τό ψεῦδος εἶναι εὐθραυστο. Γιατί, λοιπόν, νά σκεπάσουμε τόν “λύχνον” τῆς Ὀρθοδοξίας “ὑπὸ τόν μῶδιον” καί νά μή τόν τοποθετήσουμε στόν λυχνοστάτη τῆς Οἰκουμένης, γιά νά φωτίσῃ τήν πορεία τοῦ σημερινοῦ προδωμένου, κουρασμένου, πληγωμένου καί ἀπελπισμένου ἀνθρώπου πρὸς τήν λύτρωση;

Εἶναι καθοδηγητικοί στίς σχέσεις μας μέ τούς Ἐτεροδόξους οἱ λόγοι τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, κατὰ τήν μνημειώδη εἰσαγωγική Ὁμιλία του ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τό 1999, πού ἀναφέρονται, βέβαια, στήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἀλλά πού ἔχουν ἐφαρμογή γιά ὅλη τήν Ὀρθοδοξία: “Ὅτε τήν Ἐκκλησία μας πρέπει νά καταδικάσουμε στήν ἀπομόνωση, οὔτε νά συντελέσουμε στήν κατασυκοφάντησή τῆς ὡς ἀπομονωμένης καί μισαλλόδοξης, ἀλλά καί οὔτε πρέπει νά τήν ἐμπλέξουμε σέ ἄκριτους καί ἄκαρπους οἰκουμεινιστικούς δαιδάλους, πού μόνο σύγχυση προσφέρουν στό λαό μας, ἐν ὅψει καί ἐκείνων πού εἶναι ἔτοιμοι νά ἀδράξουν τήν εὐκαιρία γιά νά στηλιτεύσουν τήν Ἐκκλησία καί νά συναγάγουν περὶ ἑαυτούς τούς ἀστηρίκτους. Μέρимνά μας πρέπει νά εἶναι οἱ σωστοί χειρισμοί καί ἡ συνετή διαχείριση τῶν διαχριστιανικῶν σχέσεων, ὥστε μόνον ὠφέλεια νά προέρχεται γιά τήν Ἐκκλησία μας” (“Λόγος Εὐθύνης” σελ. 48).